

id. Markó Károly és a magyar romantikus tájfestészet

A KOGART Galéria id. Markó Károly és a magyar romantikus tájfestészet című kiállítása a XIX. századi tájbrázolás egyik fő vonulatát mutatja be. A kiállított 46 alkotás fele id. Markó Károly munkája, másik fele pedig fiai, tanítványai és ismert követői műve.

Asszonyok a kútnál, 1836, olaj, vászon, 63,5 x 84 cm magántulajdon

A több mint húsz id. Markó-festmény teljes keresztmetszetet ad a mester egész pályafutásáról, és felvonultat több muzeális értékű alkotást. Ilyen például a közelmúltig osztrák múzeumban őrzött Ino és Melikertes, a spanyol magángyűjteményből hazakerült A tanítványok elhívása, a már a Pesti Műegylet első kortárs tárlatán is szereplő Asszonyok a kútnál vagy a IV. Béla menekülése a tatárok elől című kép. Ez utóbbi ritka példája id. Markó Károly történelmi témájú festményeinek. A kiállítás egyik érdekessége a Magyar Nemzeti Galéria tulajdonában lévő Ruth és Boaz találkozása című befejezetlen mű, amely lehetővé teszi a művész munkamódszerének tanulmányozását is.

Id. Markó Károly a XIX. század első felében kibontakozó új magyar festőművészet első európai rangú képviselője. Bár szinte egész életében külföldön dolgozott, áttételesen, a kiállításokra küldött képeivel, illetve tanítványai és követői útján sokat tett a művészet hazai társadalmi rangjéért, elismertetéséért.

A reformkori Magyarországon a polgárosodás egyre erőteljesebben igényelte a képzőművészetet, mint a polgári reprezentáció eszközt, de ahhoz még gyenge volt, hogy a művészeket eltartsa. Ezért kellett id. Markó Károlynak is külföldön dolgoznia. Bécsi tanulmányai után Itália földjén bontakozott ki festészetének önálló stílusa. Rövid idő alatt az ekkor Rómában élő nemzetközi művészgárda elismert tagjává vált. Úgy emlegetik, mint a magyar Claude Lorrain - t, utalva ezzel arra, hogy stílusának gyökerei a XVII. századi francia festészetben keresendők. Aprólékos kidolgozással és mindig magas művészi igényvel festett képein a Róma környéki és a toszkán táj elevenedik meg. A hangsúly a természet ábrázolásán van, de szinte minden munkáján megtalálhatók a bibliai, mitológiai, történelmi vagy az olasz népiéletből vett alakok. Nem véletlen, hogy id. Markó Károlyt több itáliai város festőakadémiája is tagjai sorába választotta, a firenzei akadémián pedig tanárként is dolgozott. Hazai elismertségét mutatja, hogy - bár külföldön élt - 1840-ben a Magyar Tudományos Akadémia is tagjai közé választotta.

A kiállítás másik felét ifj. Markó Károly, Markó András, Markó Ferenc, Ligeti Antal, Telepy Károly, Molnár József és Keleti Gusztáv képei alkotják. Mindannyiuk művészete a Markó-hagyományra épül, arra alapozva alakították ki egyéni festészetüket. E művek között is sok nemzeti értékű számon tartott festmény látható, többségük az egyes életművek meghatározó darabja, így együtt pedig áttekintést nyújtanak a magyar romantikus tájfestészetéről. A kiállított alkotások többsége ma jelentős magángyűjtemények kincse. A kiállítás július 10-ig tekinthető meg a KOGART Galériában.

Ács Irén fotográfiái a Magyar Nemzeti Múzeumban

Ács Irén fotóriporter tud valamit a világról, amit sokan csak vágyunk tudni. Azt, hogy élni jó. Múltat őrizni szép emlékként és a mindennapokat megélni jó dolog. Ezt a sajátos riporter életművet végignézve a befogadó szempontja lehet csupán különböző.

Ács Irén 1924-ben Szécsényben született. Fontos a helyszín: Nógrád, Palócföld. Sajátos hagyományok, gyönyörű finomságú emberi kapcsolatok, csodálatos táj. Innen került föl Budapestre Székely Aladár híres Váci utcai műtermébe, majd a legendás HA-FA laborba. A háború után a sajtóban helyezkedett el fotóriporterként.

1959-től az Ország-Világ című képes hetilap riporterévé járt kollégáival a falvakat, városokat, tanyákat fényképezett itthon és külföldön, főleg a „szocialista tábor” országaiban. A nézőpont mindig ugyanaz volt: meglátni az ember hétköznapi gondjait-örömeit, hiszen ugyanúgy tud ünnepeket varázsolni az örmény család az asztalra, mint a magyar falusi disznótoros vacsora kínálói.

A megállított pillanat - a fénykép - varázsa mindig a megismerhetetlen töredéknyi életet idézi elénk. Jovánovics Miklós írta 1978-ban az Új Tükörben a Műcsarnokban rendezett Század-másodpercek című kiállítása kapcsán: „Goethe Faustja a lehetetlenség non plus ultrájaként említi azt a vágyat, hogy a pillanatot megállítsuk, hogy a percet tetszés szerinti ideig birtoljuk.”

Olyan asszociáció-sorozat indíthatnak el ezek a fényképek, ami után bizton ajánlható mindenkinek, aki emlékezni, földidézni vagy megismerni akar - egy kort, fiataliságot, múltat; az urbánus és népi lét kevert egymásmellettségét, gyengéd otthonosságot közelmúltunkból. Ha adhatnák egy díjat a legoptimistább fotóriporternek - mint ahogy mostanában újra létezik biennálékon ez a kategória -, mi neki adnánk azt őszintén és köszönettel - olvasható a kiállítás ismertetőjében.

Ács Irén közel 70 ezer negatívból álló gyűjteményét a Magyar Nemzeti Múzeum Történelmi Fényképtára őrzi.

A kiállítás június 12-ig tekinthető meg a Magyar Nemzeti Múzeumban.

A kopt művészet kincsei a Szépművészeti Múzeumban

A fáraók után

Az ókori Egyiptom mindig is a szépség és a csodák kimeríthetetlen forrása volt, amely joggal nyűgözte le a kortársakat éppúgy, mint minden későbbi kor emberét. A „Nílus ajándéka” kultúrájában és művészetében a fáraók napjának leáldozása és Nagy Sándor hódítása (Kr.e. 332) után is a Földközi-tenger térségének egyik legjelentősebb állama maradt. A Szépművészeti Múzeum kiállítása a görög, római majd bizánci befolyás alá került Egyiptom művészetét tárja a látogatók elé a legfontosabb egyiptomi múzeumokból érkező mintegy százharminc tárgy, valamint a Szépművészeti és az Iparművészeti Múzeum válogatott darabjainak bemutatásával. A közönség most láthatja először együtt ezt a mintegy kétszáz tárgyat jól áttekinthető, tematikus rendezésben. Az egyiptomi anyag zöme olyan, ez idáig raktárak mélyén őrzött műtárgy, amelyet külföldön most mutatnak be először.

A görög majd a római és bizánci kultúrával való találkozás nem csak történeti, hanem művészettörténeti, vallástörténeti és nyelvi szempontból is roppant érdekessé teszi Egyiptom Kr.e. 4. - Kr.u. 7. századi korszakát. Ekkor születik meg

az említett kultúrák keveredéséből a kopt művészet (Kr.u. 300 - 700), amely azonban csak kevesek számára ismert annyira, mint a fáraónikus Egyiptomé. Ez idáig félreértések is kísérték a kopt művészet megítélését: a klasszikus művészettel szembeforduló, illetve az éppen uralkodó birodalom ellen lázadó keresztény népi mozgalomnak tekintették, s kiegyensúlyozottabb értékelése csak újabb jelent meg a tudományos életben. *Török László* akadémikus, a kopt művészet nemzetközi hírví kutatója többéves kutatómunka után állította össze a kiállítás tervét, amely tudományos megalapozottságával és jól áttekinthető elrendezésével egyedülálló módon tárja a látogatók elé az „ismeretlen Egyiptomot”.

A Budapesti Tavasz Fesztivál egyik múzeumi szennációjának számító kiállításán főművek láthatók: kőből faragott domborműves sírsztélék, egykor épületeket díszítő faragványok, színes figurákkal átszőtt textilek, finoman kidolgozott csontfaragványok és festett agyagedények, amelyeken az egyiptomi hagyományok továbbélése vagy éppen az alexandriai görög stílus, illetve a római művészet hatása fedezhető fel. Fogalmat alkothatunk a kor klasszikus műveltségű egyiptomi előkelőségeinek politikai, vallási és erkölcsi ideáljairól és értékeiről is.

A kopt művészet további izgalmas aspektusa a pogányság és a kereszténység találkozása: a kiállítás az egyiptomi keresztény művészet kialakulása mellett az egyiptomi, görög, római jelképek és ábrázolások keresztény átértékelése is nyomon követhető. A templomokból és kolostorokból származó oszlopfők és falfestmény-töredékek mellett a kiállítás szenzációja egy mostanáig szinte ismeretlen, két oldalán festett, kőmenetekben használt 6. századi ikon.

A Szépművészeti Múzeum kiállítása rávilágít arra, hogy a klasszikus ókor nem egyik pillanatról a másikra ért véget 476-ban, a Nyugat-római birodalom bukásával, hanem ezután még évszázadokon át kifejtette hatását, s az ókori szellemi és művészeti hagyomány fokozatosan alakult át középkorivá.

A kiállítás június 5-ig tekinthető meg.

MAKTár-információ

Tapintható tárlat

A Szépművészeti Múzeum vezetésének eltökélt szándéka, hogy a rábizott kulturális vagyont a társadalom minél szélesebb rétegei számára elérhetővé tegye. A múzeum a „művelzet akadálymentesítése” programjával a vakok és gyengénlátók csoportját célozta meg annak érdekében, hogy az itt bemutatott tárgyak a látássérültek számára is érzékelhetővé váljanak. Az intézmény e program keretében alakította ki a március 18-án nyílt A Fáraók után - a kopt művészet kincsei Egyiptomból című kiállításához kapcsolódó Tapintható tárlatot, ahol a látássérültek számára válik befogadhatóvá a bemutatott tárgyak egy része.

A speciális kiállítás tizenhat, a látássérültek számára is értelmezhető, különböző célú és formájú műtárgy másolatát mutatja be. Ezek válogatásakor a szakmai szempontokon túl a tapinthatóság és a matéria sokrétűsége is döntő szempont volt. Ennek megfelelően terrakotta, gipsz, csont, fa, bronz és textil műtárgyakról készültek másolatok, valóságghú felület kialakításával.

A tapintható műtárgyakat a speciális tárlat számára elkülönített teremben állították ki, ahol az érdeklődők iránymutató szőnyeg segítségével tájékozódhatnak, a műtárgy közvetlen környezetébe érkezve automatikusan elinduló hangzóanyagot pedig meghallgathatják.

A cél, hogy a látássérültek minél kevesebb segítséggel, önállóan is művelőzővé válhassanak: a kiállítás saját ruhatárral, Braille-feliratokkal és részletes magyarázatot nyújtó hangzó anyaggal rendelkezik. A speciális tárlatrész a Fogyatékosok Esélye Közalapítvány együttműködésével és a Paradicsom Klub Egyesület szakmai segítségével jött létre.

Bár a Tapintható tárlat első számú célközönsége a látássérült emberek csoportja, de azok számára is látogatható, aki új szemszögből szeretné a kiállítási tárgyakat megismerni.

Dennis Oppenheim kiállítása a KOGART Házban

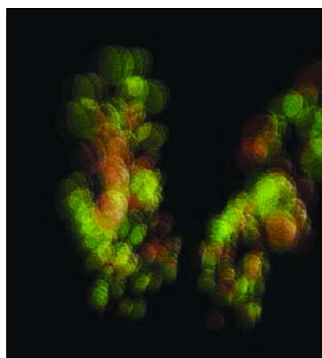
A New York-i Modern Művészetek Múzeuma (MOMA), a San Francisco-i SFMOMA vagy az aacheni Ludwig Forum és még sok más rangos nemzetközi kiállítás után a világhírű művész, Dennis Oppenheim (USA) a budapesti KOGART házban mutatkozik be a magyar közönségnek. Oppenheim a kiállítás megnyitójára első ízben személyesen is Magyarországra látogat.

A KOGART Ház kiállítása Oppenheim négy évtizedet átfogó életművének minden fontos periódusából ízelítőt ad: a 70-es évek body art, land art, videó és performansz művészetéből, a konceptuális és kinetikus művekből, és a 80-as és 90-es évek közötti szobrászati projekteiből. A tárlat különlegessége, hogy Oppenheim a KOGART számára egy új, nagyméretű térbeli művet készített.

A kiállítás június 26-ig tekinthető meg a KOGART Házban (Budapest, Andrassy út 112.).
(forrás: artnet.hu)

Győrfi Gábor: Thallus

A C3 Galériában június 26-ig tekinthető meg Győrfi Gábor számítógépes installációja, a Thallus. Az installáció - online populáció - Bódy Gábor Pszichokozmoszok című műve alapján készült, az eredeti Conway által kidolgozott életjáték térbeli változata.

A Neumann-féle sejtautomaták populációs modellek, és igazából nem is nevezhetőek biológiai modellnek, sokkal inkább valamiféle „metamodellnek”: amolyan populációs játékok. A néhány, ügyesen megválasztott szabály eredményeként viszonylag sok generáción keresztül maradnak mozgásban. Az itt látható „online” populáció az eredeti Conway által kidolgozott életjáték térbeli változata. A virtuális térbe belépve figyelemmel követhetjük a sejt telep életét, de nézelődés közben magunk is hatással vagyunk a telepfejlődésre, jelenlétünk apró mutációkat okoz, felborítva az egymásra következő generációk eredeti szabályait.

A kiállítás június 26-ig tekinthető meg a C3 Galériában (Budapest, Országház u. 9.).
(forrás: artnet.hu)

Lézer-entimentek a templomtérben

Visszatérés és a Lappok és laptop

A GTLaser munkatársainak közreműködésével két fényenviromentet mutattam be a Kiscelli Múzeum romos és komor hangulatú templomtérben április végén. Ezek a térben és időben megkomponáltan változó fénystruktúrák zenei kísérettel kerültek előadásra. Az egyik a „Visszatérés”, amely Koppenhágában (Lux Europae 2002) volt látható először. Itt egy rendkívül egyszerű motívumot választottam egy hatalmas, 10-12 méteres égő gyertyát, mely egyben egy ölelkező kettős spirál. Ez a vetített motívum animálódik. Gyorsított folyamatban csonkig leég, haldoklik, elhal, majd a sötétből az elhamvadt gyertyacsonk újra lobban, és visszaépül egy hatalmas méretű égő gyertyává. Egy irreverzibilis folyamat visszafordíthatóvá válik. Az egész folyamat 5 percig tart -ami ismétlődik újra és újra.

Rómában (La Notte Bianca, Falconieri Palota 2004) és a Kiscelli Múzeumban egy egyenlőszárú térháromszög belsejébe, lézerfénystruktúrába ágyazottan valósult meg, kisebb méretben a „Visszatérés”.

A másik egy groteszk játék: „Lappok és laptop” címmel. Ezt részben - bemutattam az egri fényszimpózium alkalmából, a Trinitárius templomban és Rómában a Magyar Akadémia palotájának díszudvarán. A Fővárosi Képtár templomtérben továbbfejlesztett, tovább gondolt változatuk került a közönség elé.

Mindkét lézerenviroment ellentétre épül: a visszafordíthatatlan és visszafordítható folyamatok ill. a prehisztórikus idők és a csúcstechnológiák ellentétére. A „Lappok és laptop” -ban az északi sziklarajzok, sámándobok, ősi karcolatok elevenednek meg a csúcstechnológiák eszköztárával. A lézer nagyfokú irányíthatóságát kihasználva scanner párok segítségével vonalas fény-rajzokká formálódnak a falakon, áttetsző tüllökön illetve részben a térben animálódnak. Nincs mélység élességük így a templomtér eltérő szegmensei beszűrhetőek voltak általuk. Megjelentek a tüllökön, részben a térben, a falakon, a pilléreken a magasban. A komor és sötét templomtérben a fény a légtérben hullámszórt, magába foglalva a közönséget. A fénytérben mozgó emberek részeseivé váltak a látvány játékos tovább tagolásának.

A kezdetben visszafogott, nyugodt fénystruktúra átforgató és mágikus és groteszk hatások keveredtek egymással egy hol felszabadult, hol drámaian lüktető játékban, a kísérő zenével összhangban.

Úgy jellemezhetem mindkét fénykörnyezetet, mint fény-szobrokat, amelynek a belsejébe invitáltam a nézőt, hogy helyét változtatva eltérő nézőpontokból legyen részese a fény-szobor által keltett vizuális élménynek. A lézerfény-entiment, az én megközelítesemben, összetett multi-mediális jellegű műfaj, a lézerek, scannerek, komputerrel, vezérlő elektronikák, DVD/Video vetítők, és zenei kísérettel átgondolt összehangolását igényli.

Ma a „fénykörnyezetek” egyre aktuálisabbak. Nagyszabású európai találkozásokon, „Lux Europea”-kon mutatják be a művészek munkáikat. A Kiscelli Múzeumban bemutatott nagyszabású lézere-performancok rendkívül ritkák és költségigényesek. Nem tudunk róla, hogy Európában valaha is megvalósult volna hasonló.

Csáji Attila

10 drb YAG lézer (600 milliwatt és 1 1 watt közötti egy pontba koncentrált fényerővel. 3 multicolor; 2 piros és 5 zöld) Optikai kiszolgáló rendszer - scanner párok, vezérlő elektronika, - 3 kompjúter, nagyteljesítményű DVD projektor; méter stb.) A műszaki kivitelezésben társ: Groboly Tibor kutatómérnök (GTLaser)

Újbarokk a Szombathelyi Képtárban

Kisléghi Nagy Ádám tárlata

Kisléghi Nagy Ádám a kortárs egyházművészet kiemelkedő alakja. Erőteltjes figuratív festészetében Caravaggio és a XVII. századi barokk minták alapján, számos ponton Csernus Tiborhoz hasonló formanyelvet alakított ki.

Angyali üdvözlés 2000, olaj, vászon 380x400 cm

A Vas megyében élő művészek a Szombathelyi Képtárban 1993-ban volt utoljára kiállítása. A mostani tárlat az eddigi legnagyobb megrendelés befejezése után (a szombathelyi székesegyházban) összegzés az elmúlt 15 év munkáiból. Kisléghi munkái számos magyarországi és külföldi (Olaszország, Spanyolország, Franciaország) templomban, közgyűjteményben és magán-személynél megtalálható. A művész legújabb kiállítása a Szombathelyi Képtárban tekinthető meg, amelyre vonatkozóan Antalóczy Zoltán gondolatait tartja érvényesnek: „Európa megmenekülésének egyetlen útját abban látom, ha a reneszánszhoz hasonlóan a barokkba menekül. Európa Babelének barokkba való átmentését létkérdésnek tartom. Európa ezért a barokkhoz hasonlóan hozza vissza a középkor lelkét. A XXI. századi barokk szép földjén az emberi lét a föld és az ég között kiegyensúlyozottabb, ugyanakkor izgalmasabb is. Öröklíti a reneszánsz optimizmusát, ami átsegíti azokon a katarzisokon, amelyek a középkori embert olyannyira kínozták és sújtották. A barokk imádságos lelke szellemében fogalmazott Vörösmarty Mihály soraival: „Ember vagyunk, a föld s az ég fia, Lelkünk szárny, mely ég felé viszen.” A kiállítás a Szombathelyi Képtárban (Szombathely, Rákóczi Ferenc u. 12.) tekinthető meg június 26-ig. (forrás: artnet.hu)

Szent István Könyvhét a Ferenciek terén

A Szent István Társulat szervezésében az idén tizenharmadik alkalommal rendezték meg a Szent István Könyvhétet, a keresztény szellemiségű könyvkiadók hazai seregszemléjét. A rendezvény május 17-én, a Pázmány Péter Katolikus Egyetem Jog- és Államtudományi Karának dísztermében tartott ünnepi megnyitóval vette kezdetét. A könyvhétet Erdő Péter bíboros, prímás, esztergom-budapesti érsek, a Szent István Társulat fővédője nyitotta meg.

Az ünnepség keretében átadták a Stephanus-díjat is, amit ebben az esztendőben irodalmi kategóriában Vasadi Péter író, költő, teológiai kategóriában pedig Joachim Gnika (München) az újszövetségi egzegézis és a bibliai hermeneutika emeritált professzora kapott.

A pesti Ferenciek terén huszonegy, Makovecz Imre által vezetett jurtasátorban naponta 32 könyvkiadó várta az érdeklődőket május 17-21 között. A résztvevő kiadók az ország számos térségét képviselték, Budapesten kívül Szegedről, Vácról, Kiskunfélegyházáról, Pannonhalmáról, Miskolcra, Kecskemétre, Homokháromból és Délvidékről is érkezett egy-egy résztvevő. Az egyes kiadók által képviselt szervezetek, egyesületek, egyházak köre is igen szerteágazó volt.

A könyvhétre ellátogató olvasókat közel hatezer kiadvánnyal, köztük 78 könyvheti újdonsággal várták, irodalmi, lelkiismereti, teológiai, történelmi és filozófiai művek egyaránt megjelentek a kínálatban. (forrás: katolikus.hu)

„A művészet a lélekformálás eszköze és módszere is számomra...“

Borbély Károly kiállítása Győrben

Borbély Károly művészi pályája kezdetén főleg grafikával, ezen belül is sokszorosított grafikával foglalkozott. Témaválasztását az ember és környezete, az emberformáló tájelemek és a népi tradíciók jellemezték. A kilencvenes évek közepétől bibliai tárgyú figurális kompozíciók foglalkoztatják.

Borbély Károly 1958. október 30-án született Hédekváron, a Szigetköz szívében, amelynek jellegzetes vízvilága, természeti környezete meghatározó motívumai voltak gyermekkorának. Középkorának éveit közepén kezdett tudatosan készülni a művészi pályára, amit megyei és országos ifjúsági művészeti pályázatok díjai követték. Kezdetől fogva együtt foglalkoztatta az alkotás és nevelés összekapcsolódása, melyet szakmai pályafutása is jól mutat: rajz és könyvtár szakos szak-kollégiumi diplomája után Pannonhalmán, az általános iskolában tanított, majd a Berzsenyi Dániel Tanárképző Főiskola rajztanári diplomáját követően a Magyar Képzőművészeti Főiskola hallgatójaként ábrázoló geometria, művészettörténet és művészeti rajz szakos tanári diplomát szerzett. „A művészet a lélekformálás eszköze és módszere is számomra, amely egyaránt alakít tovább tanárt és tanítványt, ahogy a Mű az embert. Alkotás és nevelés egysége értelmezi, jellemzi szakmai, pedagógiai alapelveimet, amint a művészi és pedagógusi alkotómunka kettős egysége jelent számomra folyamatot és célt is egyben.“ 1987-től oktató a győri Apáczai Csere János Tanítóképző Főiskolán, 1997-től a Vizuális Nevelési Tanszék vezetője. 1992-95

között a Győri Tánc- és Képzőművészeti Szakközépiskolában művészettörténetet tanít. Mindeközben művészeti pályája is felfelé ívelt. 1977-83 között nyaranta a Mártélyi Művészeti Szabadiskolában folytatta tanulmányait, és 1981-től kezdve rendszeres szereplője egyéni és csoportos tárlatoknak hazánkban és külföldön egyaránt. Részt vett számos rangos művésztelepen: 1992-ben Lendaván (Szlovénia); 2000-ben az ARTFLEXUM nemzetközi művésztelepen, Mosonmagyaróváron; 2002-ben pedig a winzer-i (Németország) fametsző szimpóziumon. 1985. óta teljesít megbízásokat, tizennégy munkája van közintézményekben, közgyűjteményekben, illetve köztereken, melyek többsége festmény, de van köztük grafika és plasztika is. 1995-től tagja a Magyar Képzőművészek Országos Egyesületének, alapító tagja a Győri Grafikai Műhelynek (1981.), az ART-FLEXUM Nemzetközi Művészeti Egyesületnek (2003.). Művészeti pályája kezdetén főleg grafikával, ezen belül is sokszorosított grafikával foglalkozott, témaválasztását ember és környezete, az emberformáló tájelemek és a népi tradíciók jellemezték. A kilencvenes évek közepétől bibliai tárgyú figurális kompozíciók

foglalkoztatják, amit jól példáznak ide kapcsolódó köztéri munkái is: Horvátkimle plébániatemplomának főoltárképe (Szent Mihály harca) és ugyanitt a stációk képsorozata. 2002 tavaszán egy kísérletbe kezd, ami átmenet a sokszorosított és az egyedi grafika között, illetve a mély-magas- és síknyomás kombinációjával egyedi lapokat eredményez. Így készült el nagyméretű színes grafikai sorozata, mely „A FÖLD” címmel került kiállításra. E sorozat két lapja egy országos első díjat és egy megyei művészeti díjat kapott. 2003-ban kezdett hozzá eddigi legjelentősebb megbízásához, Ravasz plébániatemplomának stációképeihez, amelyek szénrajz kompozíciói már a templom falain láthatók. 1986 óta Ravaszdon él feleségével, három gyermekével, ahol szülőskertjében és borospincéjében a helyi bormesztés ősi hagyományait ápolja.

A kiállítás Győrben (Apor Vilmos püspök tere 2.) tekinthető meg június 4-ig. (forrás: artnet.hu)

Fűszobrok a Millenáris Parkban

Fehér Erika: Dialógus

A tradicionális textilművészet anyagaitól és technikáitól eltávolodva, a textil természetének kutatása során ismerte fel a művész a fűfélékből szerveződő, szövetékszerű organizmusokat, amelyek a természetesség és a mesterséges beavatkozások szintézisében jelennek meg, épített vagy természeti környezetbe helyezetten, geometrikus vagy organikus formák, motívumok megidézésével. E művek eredendően múlandóak, az adott alkotásban alkalmazott növények változásai által meghatározottak, vagyis fontos szerepet kapnak a dokumentációs technikák - írja Wehner Tibor.

A művészetben éppúgy érvényes Heisenberg tézise, mint a tudományban: az ember kérdéssel eleve meghatározza a vizsgálandó dolog válaszait. A különböző művészeti ágak sajátos szakmai törvényszerűségei lekötik a kérdések szabad vegyértékeit, nem jutnak tovább. Akkor mutatkozik ez meg legerősebben, amikor a különösen kötött alkalmazott művészetek területéről indul az alkotó, hogy alapvető kérdésekkel foglalkozzon. Fehér Erika, akinek a tanult szakmája a szövött, festett textil, átlépett ezen a csapdán. Miután a budapesti Iparművészeti Főiskolán megszerezte a mesterképző diplomáját is, három évre a németországi Képzőművészeti Akadémia szabad textil szakára iratkozott be. Másfél éven át csak gondolkodott, olvasott, munkája értelmét kereste. Felismerte, hogy ha szakmáját nem akarja teljesen feladni és innen akar a dolgok legmélyére nézni, a textilművészet lényegét kell megtalálnia. Így jutott el a legegyszerűbb anyaghoz, a fűfélékből összeállított szövethez, amelynek elemektől álló, szövetékszerű, ősképlete a flóra organikus, eleven kuszasága. Innen már csak egy lépés volt a művészi program megtalálása: Fehér Erika anyagai a fűvek és gabonánövények mesterséges környezeti feltételek között nevelt, de természetesen nőtt szövetékszerű lettek, amelyeket a nekiinduló élet egy bizonyos állapotában megállít, hogy a jelenségek sokféle irányát provokálhassa. Foglalkozik például a fény, az idő és az anyagok egymásra hatásából származó, nem szűnő alakulás és változás felmutatásával, rámutat a természet és a mai ember kiegyensúlyozatlan viszonyára, egymásnak feszíti a tárgyi és fogalmi jelenségeket. Lehet, hogy Fehér Erika lényegkeresésében, annak irányválasztásában közreműködött a természeti világrend átfogó erejébe vetett pantéisztikus bizalom is, amely a 19. század elején oly mélyen hatotta át a gondolkodását, de elrejtve ma is jelen van az ember életoptimizmusában. Hogyan megy végbe a gyakorlatban Fehér Erika megismerésre irányuló művészeti tevékenysége? Leterít egy hosszú, műanyag fóliát a műhely padlójára, sűrűn beveti fűmaggal, a vetést tápoldattal nedvesen tartja, télen, borús időben lámpával világítja. A fű vagy búza hamar kikel, növekedésnek indul, levelei a fény felé hajlanak. A gyökerek, mert lefelé nem

tudnak nyújtózni, összekapaszkodnak, sűrű anyaggá filcesednek. Amikor a növények elérik a kívánt magasságot, két dolog történhet az élő fűszőnyeggel. A művész lazán összetekeri, kiviszi a természetbe, kiválaszt egy alkalmas helyet a talajon és ráteszi a helyben nőtt gyepre, gyomokra.

Egy idő múlva a mező bekebelezi a laboratóriumi fűvet, illetve ez utóbbi szervesül az adothoz. Élet-halál küzdelmet vív a helyi erővel, mígnem elnyeri a fennmaradás méltóságát. Ha azonban a fűszőnyeg vagy fűtégla más kísérletek anyaga lesz, akkor holtában szolgál, például fény-kép gyanánt. Letakarva a fény elől elzárva ugyanis megmarad a klorofil a holt növényben, a cérnavékonyra aszott fűszálak ezüstös zölddé válnak, ahol pedig fény éri őket, kiszökülnek. A fűtéglaból interdiszciplináris folyamatmű lesz, amelynek elemei pozitív-negatív variációsorokba rendezhetők. Máskor a fűtégla plasztikai szerepet töltenek be. A külön-

böző irányokba forgatott darabok szemléletessé teszik létrejöttük folyamatát, azt, hogy a hosszú fűszálak növekedés közben a fototrópia törvényének engedelmeskedtek. Meglepően egyszerű plasztikai alkotás lesz a cserepét össze-filcesedett gyökereivel leképező, a földet teljesen felélt fűcsomóból. (Mint egy extatikus kis fej, hosszú sárga hajjal.) A padlót a mennyezettel összekötő, elől barnafoltos, hátul kusza-szálas, szabálytalan körvonalú anyag távolról óriási lábaltan állat lenyűzött bőrére, természeti népek fétisére vagy hatalmas maszokra emlékeztet, közel lépve azonban elképesztő a növényi szerveződés szilárdsága, gazdag mikrostruktúrája a homogén felület alatt. Fehér Erika munkásságának egyes aspektusait kapcsolatba lehet hozni a természetalakítás, a kertművészet ismert régi és új példáival, a francia kertépítéssel, amelynek Flobert adja groteszk leírását a Bouvard és Pécuchet-ben vagy az angol típusú kertfelfogással, amelynek természetes távlatáról Goethe ír Vonzások és választások című regényében, ám egyikbe sem illeszthető. Más, mint a növények természetes alakulását dekoratív és hangulati értékei szerint kihasználó, mégis utópisztikus hatású mai természetművészet, például a belga Daniel Ost plasztikai művei vagy kerti environment-jei. Ha párhuzamokat keresünk, a strukturális, pozitívkonceptuális művészetet látjuk a legközelebbinek. Fehér Erika nem fantáziálni, nem elrendezni, nem díszíteni akar, tárgyai, installációi, törekenyek, gyakran nem is tartósak - a változásra, elmúlásra apellálnak. Jószerével nem is készíti a műveit: azok maguktól állnak elő egy erős koncepció és érzékeny megfigyelés alapján.

Maurer Dóra (artnet.hu)

A kiállítás megtekinthető: november 13-ig a Millenáris Parkban.

Sztákosi Endre és Bernáth(y) Sándor az Üvegteremben

Sztákosi Endre és Bernáth(y) Sándor az 1984-ben alakult Konnektor zenekar két állandó tagjaként vált legendává. 1985-ben felcsapták a Magyar irodalmi hallgatókönyv lapjait, amelyben Bornemisza Péter, Janus Pannonius, Balassi Bálint, Petőfi Sándor, Arany János, Ady Endre műveit, és költészeti múltunk egyéb kiemelkedő darabjait dolgozták át a hang- és zeneköltészet, valamint a zenei performansz eszközeivel. Sztákosi Endre változatos műfajú alkotásaival, vizuális és hangmunkáival a hetvenes évek eleje óta van jelen a nemzetközi művészeti élet színterein. 2003-ban a Spiritus Noister együttessel előadta az audiovizuális művészet alapművét, Kurt Schwitters Ős-szonátáját. Bernáth(y) Sándor könyörzenész, energista és szellemfeltaláló 1998-tól a Supersonic Technikum Vörös Yúk-Kék Yúk Underground elektronikus és élőzenei klub igazgatója. Sztkárosival az oldalán most ismét bedugja a konnektort, és rákapcsol bennünket a magasfeszültségű „költészetzenei” áramkörre.

Közreműködik a Bernáth(y) Zsigmond, Füle Csaba és Gábor Márton felállású Urban Underground Visual.

A Ludwig Múzeum performansz sorozata, Üvegterem, június 25.